

gospodarske, obrtniške in narodne.

zhajajo vsako sredo po celi pólí. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrť leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrť leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 12. julija 1876.

Obseg: Žlahno sadje po odrezanih mladikah izrežati. — Zakaj ne rabimo oslov za poljska dela? — Torbica dobrih svetov za domače potrebe. — Kmetijski zgodovinski spomini vsega sveta vredjeni po mesecih. (Dalje.) — Poglejmo si malo Avstrijsko-Ogerske asekurance. — Ali je Avstrija še Habsburška monarhija ali že Bismarkova in Magjarska doména? — Turški Slovani — povsod trpini. — Sodba večne pravice. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Žlahno sadje po odrezanih mladikah izrežati.

M. Kozin, zadnji čas grajščinski vrtnar v Ravnah na Notranjskem, je, opiraje se na spričala izvedencev v sadjereji, družbi kmetijski poročal, da mu je obveljalo po skušnjah dognati, da se dadó jabelka, hruške in druga sadna drevesa z odrezanimi mladikami množiti, tedaj brez navadnega cepljenja divjakov ali pa grubanja. Poslal je družbi na ogled tudi tri tako izrežena drevesica razne starosti, ki jih je oskrbnik družbenega vrta gosp. Fr. Šolmajer letošnjo spomlad ondi vsadil. Ta drevesica so imela lepe koreninice, pa tudi čedne vršičke. Odboru so sicer dopadle, al na vprašanje njegovo: kako šen pa je sad tako izreženih drevesic, ali je res tako žlahen, kakor sad onega debla, od katerega so bile mladike odrezane? — na to ni dobil odločnega odgovora.

Vrtnar Kozin zagotavlja in po pričah dokazuje, da po njegovem navodu vsajene mladike krepko rastejo in se v lepa drevesa razraščajo, sadú pa ni še videl in pokusil od tako po mladikah izreženih dreves, ki sadú ne morejo donašati pred 4. letom; vendar se pa nadja, da bo sad tak, kakor je na drevesih, katerim so mladike bile vzete.

Kozin popisuje to izrejo tako-le:

Za vsajenje mladík se pripravi poprej grêda, za katero se zemlja na kaka 2½ čevlja globoko dobro prekoplje.

Potem se od drevesa odreže mladika (veja) eno, k večemu dve leti stara; odreže naj se pa zmirom tikoma pri deblu; gladko odrezana mladika se potem posadí v pripravljeno grêdo in sicer tako, da se kake 4 palce globoko v tla zakoplje, kakih 5 palcev pa naj je iz zemlje gleda. Vršiček naj se mladiki pošev odreže, zemlja okoli nje pa kar najbolj mogoče trdo pohodi. Tako vsajeni mladiki je v suhem vremenu treba včasi prilivati. Se vé, če lepša je mladika izbrana, lepše bo potem drevó.

Najbolji čas mladike drevesom v ta namen odrezati, je v jeseni (to je meseca oktobra in novembra); zamore se pa to tudi storiti spomladi (sušca meseca).

Mladike po tem načinu ostanejo na svojem mestu in se ne presajajo. Če jih hoče kdo na drugo mesto djati, naj to stori v 3. letu.

Naj poskusijo drugi sadjerejci Kozinovo skušnjo, katera, če bi jo tudi žlahni sad potrdil — in to je

glavna stvar — bila bi zatega denarja vredna. Še prej pa pridemo do spoznanja tega, če nam č. Slapška sadjerejska šola, ali g. učitelj v Orehku, ali g. Postojnski okrajni glavar ali g. Leopold Dekleva, na katere se marljivi vrtnar Kozin sklicuje, da imajo že tako izrežena drevesca, svoje skušnje povedó.

Zakaj ne rabimo oslov za poljska dela?

Osel spada v konjski razpol. To vé vsak naravoslovec.

Columella, eden izmed prvih latinskih pisateljev v kmetijstvu, hvali med drugimi posebno osle Arkadiške, in omenuje kmetov v Boeociji in Libiji, ki z osli orjejo in jih na lahki zemlji kot izvrstne poljedelce hvalijo. Osla so že v Kanani za oranje upotrebovali, kakor se med drugim bere v pismih preroka Jesaija (30. 24. in 32. 26.)

Z ozirom na vse to se nam nehoté vriva vprašanje: „zakaj taki naši kmetje, ki nimajo velikega posestva, osla ne vpotrebujejo za poljska dela?“*)

Z majhnimi mrhami, kakor se sém ter tjé po deželah nahajajo, bi se pač osel srednje moči vsakako meriti mogel in bi na lahki zemlji za plug in brano pripraven bil, vrh tega pa tudi tovore in človeka nosil; čeravno ne velik, je vendar močne in trdne nature.

Še nekaj družega, kar osla priporoča, je pa tudi to, da ni kočljiv v hrani, ampak zadovoljen tudi s slabejo krmo, kar sta trdila že Columella in Varro, ki je rekel, da najrevniši kolón, kateri si ne more vola držati, lahko si drži osla.

Osel še lože strada, kakor revno cigansko kljuse. S tem pa ni rečeno, da osel utegne močan biti, če tudi lakoto trpi. To pa je nasproti res, da shaja osel s tako krmo, s katero ne more izhajati konj.

Kakor pa je osel občutljiv proti mrazu (kajti on je sin gorkih deželá), pa tudi zbirčen pri vodi, ravno tako dobro strpi največo vročino in veliko žejo.

Še to pa priporoča tudi osla, da ne postane lahko ušiv in garjev, pa tudi ni tolikim boleznim podvržen kakor konj, česar je že Plinij vedel, tedaj osel visoko starost doseže.

*) Na Vipavskem so nekđaj, kakor smo večkrat slišali, z osli orali; ali še orjó, ni nam znano, in dvomimo o tem zato, ker dandanes so Vipavci sploh zeló opustili osle. Zakaj? — naj nam pové kak Vipavec.